

Sygn. akt IV U 750/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Wąsowicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Oliwia Rajewska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2018 roku w Częstochowie

sprawy R. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania R. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 27 kwietnia 2018 roku Nr (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 750/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przeliczył wysokość przysługującej R. N. emerytury, poczynając od dnia 1 kwietnia 2018 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 48.507,04 zł oraz średnie dalsze trwanie życia wynoszące 263,2 miesiąca. Ustalona w powyższy sposób emerytura ubezpieczonej wyniosła 184,30 zł brutto.

W treści decyzji organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że okres sprawowania opieki nad dziećmi od 16 października 1974 roku do 14 października 1980 roku nie będzie doliczony do stażu w kapitale początkowym, ponieważ w tym czasie prowadziła ona gospodarstwo rolne, za które opłacała składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

Od powyższej decyzji odwołała się R. N., po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska na rozprawie w dniu 5 września 2018 roku domagając się jej zmiany, poprzez uwzględnienie przy obliczaniu wysokości jej kapitału początkowego okresu od 16 października 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku jako okresu nieskładkowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Decyzją z dnia 6 lutego 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ustalił R. N. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. Ustalając wartość kapitału organ rentowy:

- do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z okresu od 1 stycznia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalając na 12,06%, a wysokość jego podstawy wymiaru na kwotę 147,24 zł;
- uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 18 dni, tj. 17 miesięcy;
- uwzględnił nieskładkowe okresy sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 6 lat, tj. 72 miesięcy;
- uwzględnił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 45,22%;
- uwzględnił średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Obliczony z uwzględnieniem powyższych danych kapitał początkowy ubezpieczonej wyniósł 30.658,21 zł.

Jednocześnie w decyzji organ rentowy poinformował, że do obliczenia podstawy wymiaru za okresy od 1 marca 1992 roku do 31 sierpnia 1992 roku, od 5 kwietnia 1993 roku do 30 czerwca 1993 roku, od 1 lipca 1993 roku do 31 sierpnia 1993 roku, od 15 marca 1994 roku do 13 maja 1994 roku, od 1 marca 1995 roku do 10 maja 1995 roku oraz i od 19 czerwca 1995 roku do 31 sierpnia 1995 roku przyjęto wynagrodzenie minimalne.

W dniu 20 lutego 2018 roku odwołująca złożyła wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego, po rozpoznaniu którego organ rentowy decyzją z dnia 1 marca 2018 roku ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku. Ustalając wartość kapitału organ rentowy:

- do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z okresu od 1 stycznia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalając na 15,22%, a wysokość jego podstawy wymiaru na kwotę 185,82 zł;
- uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 18 dni, tj. 17 miesięcy;
- uwzględnił nieskładkowe okresy sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 6 lat, tj. 72 miesięcy;
- uwzględnił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 45,22%;
- uwzględnił średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Obliczony z uwzględnieniem powyższych danych kapitał początkowy ubezpieczonej wyniósł 31.435,69 zł.

W dniu 5 marca 2018 roku R. N. złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury, w jego treści wskazując, że pobiera świadczenie z KRUS-u.

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku. Ustalając wartość kapitału organ rentowy:

- przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 185,82 zł ustaloną w decyzji z dnia 1 marca 2018 roku o ponownym ustaleniu kapitału początkowego;
- uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 18 dni, tj. 17 miesięcy;
- uwzględnił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 20,04%;
- uwzględnił średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Obliczony z uwzględnieniem powyższych danych kapitał początkowy ubezpieczonej wyniósł 12.987,26 zł.

Następnie decyzją z dnia 10 kwietnia 2018 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury, poczynając od dnia 6 marca 2018 roku, tj. od osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego.

Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 48.507,04 zł oraz średnie dalsze trwanie życia wynoszące 263,2 miesiąca. Ustalona w powyższy sposób emerytura ubezpieczonej wyniosła 184,30 zł brutto.

W dniu 19 kwietnia 2018 roku R. N. złożyła wniosek o ponowne sprawdzenie kapitału początkowego i wysokości emerytury, w wyniku rozpoznania którego organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję.

(v. akta rentowe)

W okresie od 6 października 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku R. N. razem ze swoim mężem prowadziła gospodarstwo rolne o powierzchni około 4ha, przy czym nie odprowadzali oni wówczas składek na ubezpieczenie społeczne rolników, ponieważ nie mieli takiego obowiązku. W dniach 16 października 1974 roku, 2 czerwca 1976 roku i 16 sierpnia 1977 roku ubezpieczona rodziła kolejne dzieci, jednak mimo to pracowała w gospodarstwie rolnym, a łączny dzienny czas pracy w gospodarstwie rolnym jej i jej męża wynosił około 9 godzin.

(v. wyjaśnienia ubezpieczonej k. 30)

W dniu 22 maja 2013 roku R. N. złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej, jako okresy uprawniające ją do nabycia prawa do tego świadczenia wskazując okres nauki od 1974 roku do 9 sierpnia 1974 roku oraz okres pracy w gospodarstwie rolnym od 10 sierpnia 1974 roku do 16 maja 2013 roku.

Po rozpoznaniu powyższego wniosku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 28 maja 2013 roku, nr (...) przyznał ubezpieczonej prawo do żadanego świadczenia, poczynając od dnia 17 maja 2013 roku. Przy ustalaniu prawa ubezpieczonej do tego świadczenia uwzględniono okres prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego od 10 sierpnia 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku oraz okresy prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego i opłacania składek od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku, od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1990 roku i od 1 stycznia 1991 roku do 16 maja 2013 roku, zaś przy ustalaniu wysokości świadczenia uwzględniono okresy prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego i opłacania składek od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku, od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1990 roku i od 1 stycznia 1991 roku do 16 maja 2013 roku

(v. akta rentowe KRUS tom II, w szczególności wnioski o emeryturę, k. 2 raport ustalenia uprawnień do świadczenia k. 19 oraz decyzja z dnia 28 maja 2013 roku k.20-21)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 § 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270 ze zm.) – dalej ustawa emerytalna, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (ust. 2).

Przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2 (ust. 2a).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku (ust. 3).

Z treści powyższego przepisu wprost wynika, że przy ustalaniu wartości kapitału początkowego uwzględnia się wyłącznie okresy składkowe i nieskładkowe, enumeratywnie wymienione w art. 6 i 7 ustawy emerytalnej, wśród których nie ma okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego, wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Owszem zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 roku okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powyższy przepis nie stanowi jednak, że wskazane w nim okresy są okresami składkowymi, a jedynie że w pewnych sytuacjach i w niezbędnym zakresie są traktowane jak okresy składkowe.

W dalszej kolejności należy wskazać, że sporny okres od 16 października 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku nie może zostać również uwzględniony przy obliczaniu wartości kapitału początkowego odwołującej wprost jako nieskładkowy okres sprawowania opieki nad dziećmi.

Owszem, zgodnie z art. 7 pkt 5 okresami nieskładkowymi są przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie

bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko,

a zgodnie z cytowanym powyżej przepisem art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej, okresy nieskładkowe wskazane w art. 7 pkt 5 ustawy są uwzględniane przy obliczaniu kapitału początkowego.

Zauważyć jednak należy, że sporny okres od 16 października 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku nie przypada w okresie podlegania przez ubezpieczoną pracownicemu ubezpieczeniu społecznemu (pracowała ona zawodowo jedynie sezonowo w latach 1992-1995), ale w okresie podlegania przez nią ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym.

Powyższe ma znaczenie o tyle, że zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej, okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki; przypadających przed dniem 1 lipca 1977 roku okresów prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia oraz przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Jak tymczasem wynika z treści znajdującego się w aktach rentowych KRUS raportu ustalenia uprawnień do świadczenia, sporny w niniejszej sprawie okres prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego od 16 października 1974 roku do 30 czerwca 1977 roku, w całości został zaliczony R. N. na potrzeby ustalenia prawa do emerytury rolniczej. W konsekwencji ten sam okres, w całości skonsumowany decyzją KRUS z dnia 28 maja 2013 roku o przyznaniu ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej, nie może zostać ponownie przez nią wykorzystany przy ustalaniu wysokości emerytury powszechnej.

Składając w maju 2013 roku wniosek o emeryturę rolniczą, odwołująca świadomie wskazała powyższy okres jako podstawę swoich uprawnień emerytalnych z ubezpieczenia społecznego rolników, dokonując niejako wyboru, że żąda zaliczenia tego okresu na poczet tych właśnie uprawnień. W konsekwencji nie może ona obecnie zmienić swojej decyzji w tym przedmiocie i zażądać zaliczenia tego samego okresu na poczet świadczeń z pracowniczego ubezpieczenia społecznego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 47714 § 1 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści niniejszego uzasadnienia, oddalił odwołanie R. N. jako bezzasadne.